

za žalosten v hiši troina — v hiši, katere vzdrževalci je žrtve svetovne vojne.

Hvala tovarišu za tople besede simpatije za neodrešeno domovino. Lepa pri- loka za vzbujanje zanimanja za odtrgano nam solnčno obal Adrije, in za našo Go- rico in Istro.

Igre ne postavljam na kritično rešeto. Nočem preiskovati niene literarne vred- nosti. Pred očmi so mi le smehliaboci se obrazi otročičev, njih žareče oči in pred- temi pogledom izven tudi kritično izpostav- ljeno nesamezno domanikljivo mesto v igrici.

Otroci so bili zadovoljni, večji so igro še komentirali, naj zornost po bili na njen raz- voi — splošno na je ugajala ljubka scena s palčki v gozdu.

Upam, da je tudi gmotni uspeh lep in da dobe vojni pohabljeni znatno vsoto. Ključni odru: Kyišku, naprei k izpolnitvi v dosego cilja dušne izobrazbe mladine, zaključujem.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

III. seja ožjega sosveta UJU, povorj. Ljublja- na dne 9. decembra 1920.

1. Poverj. Jelenc poroča o centralizaciji šol. uprave in o korakih, ki so se storili v tem oziru. Vloge, ki se z njimi izreka organizacija za po- polno centralizacijo šol. uprave, so se poslale na pristojna ministrstva, na poslance, klube in UJU v Beograd.

2. Dopisi in predlogi raznih društev:

a) Več društev je poslalo predloge in resolu- cije, ki se z njimi izreka proti obveznosti kon- sumnih društev ozir. gospodarskih združenj. — Sklep: V Sloveniji je trgovina toliko razvita in tekmovanje trgovcev že tako močno, da obsta- nek Samopomoči in uradniških konsumnih dru- štev nima zmisla, zato slov. učiteljsvo odka- nja obveznost teh združenj. Zajedno izražamo svoje začudenje, kako se je moglo ukrepati v ta- ko dalekosežni stvari brez poprejšnjega zaslisa- nja prizadetih stanov in organizacij.

b) Več okraj. društev je poslalo proteste, ker se po izdani naredbi izplačujejo poročeni učitel- jcem samo 50% dnevnice, ako je mož v drž- avni službi. Društva konstatirajo, da opravljajo poročene učiteljece enako delo kot neporočene in bi bilo torej nepravilno zapostavljati jih v gmo- nem oziru: na ta način je pa poročena učiteljica z 20 in več službenimi leti zapostavljena za učiteljico - začetnico. — Ožji sosvet sklone napra- viti pri merodajnih oblastih potrebne korake, da se ta krivica popravi.

c) Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zahteva, da se plače učiteljcem ženskih ročnih del izjednačijo za sistemizirana in nesistemizir- ana mesta. — Sklene se posredovati, da se ugodi tej upravičeni zahtevi.

e) Več društev zahteva, da se skličejo v šolskem letu 1920/21 po vseh okrajih učit. konfe- rence. — Ožji sosvet se pridružuje tej zahtevi in jo sporoči višjim šolskim oblastim.

d) Isto društvo želi, da deluje ljubljansko poverj. UJU na to, da se še letos priredijo za učiteljsvo visokošolski tečaji na ljubljanskem vseučilišču. — Sklene se ukreniti vse potrebno, da se ta misel uresniči.

e) Učiteljsko društvo za kočevski okraj je pripravljeno, da sprejme tovariše nemški na- rodnosti v okraju v organizacijo in sicer s po- sebnim odsekom. Razpravni jezik v tem odseku je lahko nemški, vloge, ki naj se vlagajo potom društvenega predsedstva na poverjeništvu, pa morajo biti slovenske. — Temu sklepu se pri- trdi, samo da novi člani izpolnjujejo organizacijska pravila ter da na pokrajinskih in državnih skup- ščinah ter kongresnih razpravljajo v državnem jeziku. Novo pristopivši člani naj se naznanijo v 6 izvodih kot druga društva poverjeništvu.

f) Isto društvo želi, da se učiteljem, ki so bili vpokojeni po 1. sept. 1919, od tega dne šteje pokojnina.

g) V isti zadevi je dospel tudi dopis tov. Iv. Rihtaršiča, nadučitelja v p., ki zajedno hoče, da se vsem vpokojencem odmerja pokojnino na podlagi novih plač. — Ožji sosvet izjavlja, da je še ponovno zavzel isto stališče in je to izraženo tudi v osnutku šolskega zakona, ki ga je izdala organizacija.

h) Za mežiško dolino na Koroškem se snuje novo okrajno učiteljsko društvo. — Ta misel se toplo pozdravlja in se naj čimprej tudi izvede.

3. V razpravo pride proračun za l. 1921., ki se pa vsled pazine ure odloži na prihodnjo sejo.

IV. seja ožjega sosveta UJU, povorj. Ljublja- na dne 19. decembra 1920.

Poverj. Jelenc čestita odborniku tov. V. Rusji kot novoimenovanemu okrajnemu šolskemu nad- zorniku in poroča o došlih dopisih.

1. Krajiško učiteljsko društvo stavi izpre- menj. predloge k načrtu pravil za okrajna dru- štva. — Ta načrt vsebuje samo ogrodje, okrajna društva pa naj si na podlagi tega načrta priko- rijo društvena pravila po svojih krajevnih raz- merah in potrebah. Pač pa naj se društva drže temeljnih določb načrta.

2. Celjsko učiteljsko društvo je poslalo iz- premenjvalne predloge k načrtu šolskega zaka- na. — Ugotovi se, da je osnutek dogotovljen in

že razposlan, imajo ga v roki tudi še ministrstva, parlamentarni klubi in poslanci.

3. Konjiško učiteljsko društvo javi novi dru- štvni odbor in razsoditšče.

4. Isto društvo želi pojasniti glede odbitkov pri plačah. — Po zadobljenih informacijah se pri- obči v stanovskem glasilu.

5. Pedagoško društvo v Krškem je poslalo v zadevi kmetijskih in gospodinskih tečajev več predlogov, ki se izročijo pedagoško - didaktičnemu odseku.

6. Isto društvo se obrača s protestom proti nameščanju nekvalificiranega učiteljstva. — Ožji sosvet se temu protestu pridružuje in ga sporoči na viš. šol. svet.

7. Isto društvo se izreka proti strankarski politiki na društvenih zborovanjih. — Se vzame na znanje.

8. V razpravo pride proračun poverjeništvu UJU za l. 1921. — Proračun se sprejme in ponat- isne v »Učit. Tovarišu«.

9. V zadevi ustanovitve višje pedagoške šole v Ljubljani se sklone napraviti vlogo na poverje- ništvu prosvete. Pri tej priliki se sklone urgirati združitev obstoječih učiteljskih knjižnic na ljub- ljanskih ljudskih in meščanskih šolah v skupno okrajno učiteljsko knjižnico, kakor se je glasil sklep zadnje okrajne učit. konference v Ljubljani. Tako preurejena knjižnica, izpopolnjena z najno- vejšimi pedagoškimi deli, bi dobro služila name- nom višje pedagoške šole v Ljubljani.

10. Seja širšega sosveta (ožji sosvet pomno- žen s predsedniki vseh okraj. učit. društev) se določi na velikonočne počitnice. Stroške za ude- ležitev k seji prevzame vsako okrajno društvo zase.

Društvene vesti.

+ Učiteljsko društvo za okraj Sv. Lenart Slov. gorje je priredilo 5. januarja t. l. svoj občni zbor, katerega se je pri teh skrajno neugodnih po- tih udeležilo prav povelih štavilo udov.

Tov. predsednik Franjo Kranjc pozdravi pri- srčno vse ter izreče novoletno voščilo: sreča in sveti mir naj vse razveseljuje, v društvu bodimo vsi trdni steber kot ud UJU in s tem otvorj zbo- rovanje.

Ravnokar od vseh članov podpisana častna dptoma se ista izročijo tov. ravnatelju Radoslavu Kopicu v izbranih besedah z bog njegovih vse- stranskih zaslug za učiteljsvo tega okraja in za- stopništvu v okr. šol. svetu, za kar se odličnjak najsrčnoje zahvali.

Došlih dopisov se omenja lepa čestitka čast- nega člana Jos. E. Mavriča vp. nadučitelja v Ma- riboru došla po slavnosti naše 50letnice z lepim darilom 50 K, spominjajoč se svojih odličnih tova- rišev, kar se je hvaležno sprejelo. Imenovan je bil 30 let društveni predsednik in si je stekel mnogo zaslug, da se je društvo ohranilo na tej višini neumornega delovanja v prid šoli in mladi- ni. Bog ga živi! — Okrajno glavarstvo poziva društvo, da si preskrbi slovenska pravila, čemur se po njih dobri sestavi kmalu ugodi. — Potem prečita došla opravilčevanja nekaterih nenavzo- čih, kar se potrdi. — Vsi novodošli udj tov. Jož. Velnar z gosp. tov. brata Jakopa, se prisrčno pozdravijo in povabijo k društvenemu delovanju.

Na to se v toplih besedah spominja 24. de- cembra 1920 v Mariboru umrlega vzor-tovariša vp. nadučitelja Jur. Breganta bivšega izbornega društvenika, ki se ni nikdar vstrašil ne dela, ne slabih potoh h zborovanju. Navzoči se vzdignejo raz sedežev: Slava mu! —

Zapisnik avgustove slovesne seje prečita taj- nica K. Schweiger, ki se nespomenjen odobri. — Zborovanje meseca decembra se ni moglo vsrši- ti radi skrajno sneženega dneva, zato je današnje skupno. — Poročila raznih delegatov osebnih vtisov, se sprejmo pohvalno. — Šolski voditelj poročajo o novi odredbi: v začetku jesenskega šolskega leta, da v nobenem šolskem okolju ni bilo ne najmanjšega odpora povodom popisovanja novincev.

O načrtu zakona o narodnem šolstvu je bil razgovor zanimiv, k temu so povzeli besedo tov. Perger, Kopic in predsednik; ta je še posebej po- ročal o srbskih šolah, mestnih in v gorovju in da naše šole bodo povečini lahko sledile vsem tem odredbam, ker so mnogoštevilneje, večinoma tu- di popolne. Le v sedajšnjih drag. časih bo oviralo napredek otrok pomanjkanje obleke. Glede šol. knjižnic se sklone, prositi v. š. s. potom poverje- ništva, da se te oskrbe na vsaki šoli za šolarje in odrasle, za prve večinno etiške, za slednje bolj kmetijske in zdravstvene vsebine. Take knjižni- ce naj vodi učit. odbor. — Pregled imenika dru- štvnikov dokazuje, da so vsi od vseh 9 šol vča- njeni udj, 40 po številu za l. 1921. vpisani. Letni- na se je določila na 350 K in sicer 250 K članar- no, ostalih 100 K pa za potnino 60, res. sklad 10, učit. konvikt 10, Tvornico učit. in Jugoslov. matico 10, kakor se je že lani prispevalo. Člana- rino po 250 K so vsi navzoči takoj izročili blagaj- ničarju, ne navzoči inavto to še ta mesec storit, kar se tudi pričakuje. Ostali znesek se ima pri- hodnji mesec poslati blagajniku tov. Radosl. Kovačiču pobrano po šol. voditeljih. Enakost velja vsem! — Letni račun so se pregledali po tov. Škerjancu, K. Schweiger in Vobiču, odobrili in zahvaljo izrekli blagajniku za njih vzorno vodstvo. Prebitke znašala 512,28 K.

Razmotrila se je centralizacijo uradn. gosp. združenj, ki bi pobijale draginjo, pri vpeljavi teh se mora vse prepričati, da se dobitki ne bodo delali. — V. š. s. se naprosi dovoljenja potom

poverjenštva, da se vrši polletna klasifikacija, da vsak razred dobi sliko reg. Aleksandra in da se urede povesd plače u. ž. r. d. V. š. s. se prosí, da izposluje odredbo, v kateri se bo zaukazalo mo- liti za našega kralja P. I. in regenta Aleksandra na dan narodnih praznikov. — Poverjenica J. Čuček pobere letnino 32 K za slov. šol. matico. — Pevskemu zboru se izvoli novi voditelj Jož. Ve- nar, društveni odbor se naprosi za vodstvo dose- dajni, le tajništvo prevzame tov. Josip Kristl, do- sedanjemu se izreče lepa zahvala za dveletno delovanje. — Prihodnje zborovanje se vrši v St. Jurju v Slov. gor. mes. marca, F. Jakopec bo po- ročal o ruski učiteljski organizaciji, tov. Perger o zgodovini domače šole itd.

Iz Jugoslavije.

Okrajna učiteljska društva naj čim- prej presnujejo svoja stara pravila na podlagi načrta, ki ga je izdala poverjeni- štvo UJU. — Izdelana pravila naj se pred- lože okrajnemu glavarstvu. V koliko izvo- dih naj se to zgoditi. Je navbolje ako po- vpraša vsako društvo pri svojem okraj- nem glavarstvu, ker je mnenje tako raz- lično. Isto glede kolekovanja. — Pri pre- snovni pravil naj se drže društva načrta kot temeljnega ogrodja, sicer naj pa pov- sod vpoštevaio lokalne razmere, kar ve- lia prečysem pri poslovanju.

— Načrt zakona o narodnih šolah. »Narodna Prosveta« piše: G. ministar Prosvete nameran je da podnese Narod- ni Skupštini predlog zakona o narodnih školama za celu kraljevino Srba, Hrvata i Slovenaca, kolim bi se ujednačilo današ- nje pokrajinsko školsko zakonodavstvo i dobilo jedan školski zakon za celu kralje- vino Savi toga poslat je glavnom prosvet- nom Raetu na mišljenje, ocenu i eventu- alne izmene i dopune projekt zakona o na- rodnim školama, koji je izradila jedna stručna komisija iz svih pokrajina loš pro- šle godine.

— Privatne šole. Minister za prosveto je odredil, da se zapro vse privatne šole v rnih kraih, kjer obstojajo državne šole, ker imajo otroci naših državljanov tuteja jezika dovoli preskrbljeno tudi v državnih šolah za materinščino.

— Javno vprašanje. V zadnji številki »Učit. Tovariša« razpisuje ptuiski okrajni šolski svet mesto strokovnega učitelja za II. skupino na ptuiski deski meščanski šoli. Zahteva se usposobljenost za slovenski in nemški učni jezik. Stavimo uljudno vprašanje na gospoda nadzornika Finka v Mariboru, na podlagi katerih naredb vveličie nemščino kot obvezen učni jezik na ptuisko meščansko šolo? Mari je bil po dveh letih naše svobode zato postavljen nadzornikom za mešč. šole na bivšem Štajerskem, da pripravila pot jeziku, kate- rega smo se jedva otresli po naših šolah in uradih? Pred letom je bilo razpisano ravnateljsko mesto na ptuiski meščanski šoli, a se ni zahtevalo kvalifikacije iz nem- ščine. Kam tedaj zonet idramo? Priča- kujemo točnega odgovora!

— Čiščenje. Dosedanji urednik »Slo- venskega Učitelja«, profesor Franc Fabinc je »odložil« uredništvo glasila Slomškove zveze. Odslej bo list urejeval poseben li- terarni odsek, kateremu bo načeloval Fortunat Lužar, bivši nadzornik za kranjski okraj. — Na višjem šolskem svetu službuje kot konceptni uradnik znani Nar- te Velikonja prav rjad mož, o katerem se govori, da še ni položil vseh juridičnih izpitov, ki so za njegovo službovanje po- trebni. Ne imeli bi prav nič proti temu mlademu možu, če bi vršil predpisano prakso v uradu višjega šolskega sveta, a smo odločno proti temu, da ta mož kot mlad praktikant soodločuje o usodi slov. učiteljsva na sejah višjega šolskega sve- ta! Naše mnenje je, da spadajo na tako važna mesta po stroki in po letih dorasli možje. Tudi ta slučaj kliče po čiščenju!

— Dr. Majcen. Prejeli smo: Imenova- nje profesoriev v višje činovne razrede se je izvršilo. Prizadeti so se pomaknili v na- slednji višji razred s l. l. tekočega leta. — Pod avstrijsko vlado se je povišba nor- malno izrekla s tistim dnevom s katerim je profesor došel v užitek 2. oz. 4. petletnice. Ravnateljstva so tudi sedaj stavila pre- dloge v tem smislu: toda, tozadevni refe- rent v. v. š. s. dr. Majcen ne upošteva teh predlogov, tako, da je večina imenovanih prikrajšana za eden, dva in več mesecev. Dr. Majcen je sin tistega profesorja Maj- cna, ki je s svojim brutalnim postopanjem izzval l. 1908 stavko diakov na Maribor- skem meškem učiteljišču, kar mu je pri- nešelo predčasen pokoj. Ali hoče jurist dr. Majcen izzvati sličien incident v profesorskih krogih? Proforsko društvo, zžani se!

— Pogreb v sanatoriju Lassnitzhöhe pri Gradcu umrlega tovariša, nadučitelja Armina Gradišnika, se je izvršil v torek 11. t. m. popolne ob ogromni udeležbi

občinstva iz Cella in iz vseh krajev bivše slov. Štajerske. Sprevod se je vršil s cell- skega kolodvora, kjer je zapelo celjsko pevsko društvo žalostjanko, na okoliško pokopališče. Ob odprtjem grobu je govoril nadzornik Černei, v imenu številno na- vzočih nekdanjih pokonikovih učencev pa dr. Vane Radei, na kar je celjsko pev- sko društvo zapelo nagrobnico, šolska mladina pa žalostjanko.

— Glasbena Matica priredi 24. janua- ria 1921 v Uniona koncert. Na vzporedu so najnovejši proizvodi naših domačih glasbenih tvorcev. Zastopani so: Adamič, Ljvanec, Laiovic, Pavčič, Prohazka, Rav- nik in Škerianec. Večino teh kompozicij je že izdala Glasbena Matica, kar je na ro- kopisov, jih izda v kratkem.

— Pokročil se je dne 4. t. m. tovariš Perdo Pokeržnik, nadučitelj v Škalarju z gospodično Maro Lazarjevo, profesorievo hčerko iz Gorice.

— Članarina in darila za učiteljski konvikt. Tiskarski Skrat in v zadnjem izkazu zamešal imena in izpustil Ivana Semria z Leseč na Go- renjskem, ki je daroval 30 K; skupna svota 121 kron je pa pravilna. — Ivan Šmajdek s Krtnice 20 kron. — Ivan Bernot iz Ljubljane 52 K. — Uči- teljski zbor iz Sevnice 90 K. — Kranjsko učitel- stvo preostanek za brzojavko 6 K. — Preosta- nek predvorskih klobas 21 K. — Tisti, ki so pri predvorskih klobasah silne požirali 33 K. — Vo- grinc Anton 10 K, Vogrinc Josipina 10 K, Trošt Viktorija 10 K, Šumpf Ludovik 10 K, vsi od Sv. Antona v Slov. gor. — Kranjc Fran 10 K, Schweiger Katarina 10 K, Petelin Zorica 10 K, vsi od Sv. Barbare. — Fr. Musar 10 K, A. Celnar 10 K, H. Povh 10 K, vsi iz Boštanj. — Konjiško učiteljsko društvo 205 K. — Okrajni šolski nad- zornik Miroslav Pretnar 400 K ob slovesu od svojih dragih tovarišev in tovarišic na manjšin- ski šoli v Ljubljani. — Karel Trost 10 K, Mira Posch 10 K, Gusta Sever - Arko 10 K, Iva Blz- jak 10 K, Vera Sever 10 K, Anka Breznik 10 K, vsi iz St. Jerneja na Dolenskem. — Ivan Dim- nik iz Ljubljane 13 K. — Današnja zbirka 1000 kron; uspeh darovanja do današnjega dne 10.707,90 K. Bog daj srečno novo leto!

Neodrešena domovina.

—r Slovenska štirirazredna meščan- ska šola v Postojni. Dne 1. decembra l. l. se je otvoril na slov. trirazredni meščanski šoli v Postojni četrti razred s trgovskim značajem. Šola je torej izpolnjena tako, kakor so želeli nie ustanovitelji pred 15 leti, ko se je šola ustanavljala. Postojnski okraj ima torej učni zavod, ki najbolje od- govoria potrebam sedanjega časa in našega ljudstva.

—r Štrajk meščanskih učiteljev. Ker ni hotel tržaški magistrat ugoditi zahte- vnam meščanskih učiteljev, so proglasili ti 11. decembra pret. leta stavko. Magistrat je sicer nonulal letni povišek 1600 L za vsakega učitelja, a ti so vztrajali pri zahtevi, da pridejo iz tabele D v tabelo C, to je v isto skupino z uradniki z visokošolsko izobrazbo češ. da ima meščanski izpit isto vrednost kot izpit na univerzi. Med meščanskimi učitelji in šol. oblastjo je prišlo vendarle do sporazuma s tem, da se je izvolilo komisijo, ki preštudira in določi vrednost meščanskih izpitov. Od ugodne ali neugodne izjave te komisije bo potem odvisno, v katero tabelo bodo spadali ti.

—r Stavka srednješolskih učiteljev končana. Vlada je sporočila osrednjemu odboru Zveze srednješolskih učiteljev predloge, ki zboljšujejo gmotno in pravno stališče srednješolskih učiteliev. Osrednji akcijski odbor je proučeval te vladne pon- udbe in je izjavil, da sicer ne odgovarjajo popolnoma vsem zahtevam, ki so jih stavi- vali profesorji vladi v rešitev in se sklenil, da se vladne ponudbe sprejmejo le začas- no v upanju, da se končna ureditev gmo- tneva vprašanja profesoriev reši vse- stransko meseca aprila v državni zbornici. Ponk na srednjih šolah Julijske Benečije se je zopet pričel 3. t. m.

—r Tudi okrajni šolski nadzorniki se organizirajo. Imeli so do sedaj par sestan- kov, kjer so postavili temelj svojemu dru- štvu, ki bo skrbelo za materialne in mor-alne koristi svojih članov. Razmere okrajnih šolskih nadzornikov bale niso prerožnate. Prvim sestankom, kjer so bili zbrani skoro vsi okrajni nadzorniki Julij- ske Benečije brez ozira na narodnost je predsedoval šol. nadzornik Craizer.

—r »Novi rod«. Zanimanje za prvi mladinski list v neodrešeni domovini je izredno veliko. Nekatere šole so se pri- clasile s tolikimi naročili kot bi jih ne pričakovali največji optimisti. Rok za pri- glaševanje je podalšan do 16. t. m. — Tako poroča l. šte. letošnjega »Učit. lista« iz Trsta. Veseli nas ta novica, kajti čegar mladina, tega tudi bodočnost!

—r Veselo znamenje. Sledeč zrladu slovenskega učiteljsva v zasedenem ozemlju prično tudi hrvatski tovariši izda-